

Roosa Miettinen

OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTUMI- SEN VAIKUTUKSET OPPILAITOSTEN JA ETSIVÄN NUORISOTYÖN VÄLI- SEEN YHTEISTYÖHÖN

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Roosa Miettinen
Työn nimi	Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset oppilaitosten ja etsivän nuorisotyön väliseen yhteistyöhön.
Toimeksiantaja	Juvenia
Vuosi	2022
Sivut	36 sivua, liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Sirpa Räikkönen

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on saada tietoa oppivelvollisuuden laajentumisesta sekä sen vaikutuksista toisen asteen oppilaitosten sekä etsivän nuorisotyön väliseen yhteistyöhön. Aiempia tutkimuksia aiheesta ei ole vielä saatavilla, koska oppivelvollisuuden laajentumisen laki on astunut voimaan 1.8.2021. Opinnäytetyössä selvitetään myös sitä, miten toimiva yhteistyö eri toimijoiden välillä on saavutettu sekä onko oppivelvollisuuden laajentumisella ollut negatiivisia vaikutuksia yhteistyöhön. Keskiössä opinnäytetyössä on oppivelvollisuuden laajentumisen toteutuminen monialaisessa yhteistyössä sekä etsivän nuorisotyöntekijän rooli oppivelvollisuuden laajentumisessa.

Tutkimus on kvalitatiivinen tutkimus. Laadullinen aineisto kerättiin tammi-kuussa 2021. Aineistoa varten haastateltiin viittä Itä-Suomen kaupungin ammattilaista. Haastateltavista kolme toimi toisen asteen oppilaitoksissa ja kaksi etsivässä nuorisotyössä. Haastateltavat tavoitettiin Yhessä Eteenpäin- hankkeen kautta. Haastattelu oli teemahaastattelu, joka purettiin jakamalla aineisto teemoiksi.

Tuloksista käy ilmi, että oppivelvollisuuden laajentumisen ei katsottu vaikuttavan oppilaitosten ja etsivän nuorisotyön väliseen yhteistyöhön. Yhteistyö katsottiin toimivaksi ja onnistuneeksi. Oppivelvollisuuden laajentumisen nähtiin tuovan oppilaille enemmän tukea ja näin ollen lisäävän yhteistyön tarvetta eri toimijoiden välillä.

Etsivän nuorisotyöntekijän rooli koetaan tärkeäksi toisen asteen oppilaitoksissa. Etsivän nuorisotyöntekijän rooli katsottiin erityisen tärkeäksi silloin, kun opiskelijalla on elämässään pulmia ja etsivä nuorisotyöntekijä voi niihin puuttua ennaltaehkäisevästi. Oppivelvollisuuden laajentumisen ei katsottu tuoneen muutosta etsivän nuorisotyöntekijän rooliin.

Haastatteluista kävi ilmi, että oppivelvollisuuden laajentuminen on vielä melko uusi muutos, jonka takia tuloksia ei vielä ole saatavilla riittävästi. Oppivelvollisuuden laajentumisen ei katsottu vaikuttaneen yhteistyöhön, mutta covid-19 pandemian kyllä.

Asiasanat: oppivelvollisuuden laajentuminen, etsivä nuorisotyö, monialainen yhteistyö

Degree	Bachelor of Humanities
Author	Roosa Miettinen
Thesis title	The effects of the expansion of compulsory education on the co-operation between educational institutions and outreach youth-work
Commissioned by	Juvenia
Time	2022
Pages	36 pages, 1 page of appendice
Supervisor	Sirpa Räikkönen

ABSTRACT

The aim of this thesis is to get information about the expansion of compulsory education and its effects on the cooperation between secondary educational institutions and outreach youth work. Previous studies on the subject are not yet available, because the law on the expansion of compulsory education has entered into effect on August 1, 2021. The thesis also examines how functional cooperation between different actors has been achieved and whether the expansion of compulsory education has had negative effects on cooperation. The focus of the thesis is the realization of the expansion of compulsory education in multidisciplinary cooperation and the role of the outreach youth worker in the expansion of compulsory education.

The study is a qualitative study. Qualitative data was collected in January 2021. Five professionals from the city of Eastern Finland were interviewed for the data. Three of the interviewees worked in secondary educational institutions and two in outreach youth work. The interviewees were reached through the Yhessä Eteenpäin project. The interview was a themed interview, which was broken down by dividing the material into themes.

The results show that the expansion of compulsory education was not considered to have an impact on the cooperation between educational institutions and outreach youth work. Cooperation was seen to be functional and successful. The expansion of compulsory education was considered to bring more support to the student and thus increase the need for cooperation between different actors.

The role of a outreach youth worker is perceived as important in secondary schools. The role of the outreach youth worker was considered particularly important when the student has problems in his life and the outreach youth worker can intervene in them proactively. The expansion of compulsory education was not considered to have brought a change to the role of the youth worker looking for change.

The interviews showed that the expansion of compulsory education is still a fairly new change, which is why the results are not yet available sufficiently. The expansion of compulsory education was not considered to have affected cooperation, but the covid-19 pandemic did.

Keywords: expanding compulsory education, outreach youth work, multidisciplinary cooperation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	8
2.1	Etsivä nuorisotyö	8
2.2	Etsivän nuorisotyön historia Suomessa	9
2.3	Oppivelvollisuuden laajentuminen	10
2.4	Etsivän nuorisotyön periaatteet sekä ominaispiirteet	12
2.5	Etsivän nuorisotyön menetelmät	13
2.6	Etsivä oppilaitostyössä ja monialainen yhteistyö	14
2.7	Oppivelvollisuuden laajentumisen hyödyt	16
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
3.1	Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko	17
3.2	Tutkimuskysymykset ja aineistonkeruumenetelmä	18
3.3	Aineistonkeruuprosessi	20
3.4	Aineiston analyysi	21
4	KOKEMUKSET MONIALAISESTA YHTEISTYÖSTÄ OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTUMISEN MURROKSESSA	22
4.1	Monialaisen yhteistyön toteutuminen	22
4.2	Yhteistyön toimintamuodot	24
4.3	Kehittämissuhteet yhteistyölle	25
5	ETSIVÄN NUORISOTYÖNTEKIJÄN ROOLI OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTUMISEN MYÖTÄ	26
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	28
6.1	Johtopäätökset	28
6.2	Pohdinta	30
6.3	Jatkotutkimusehdotukset	32
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	

Liite 1. Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

Syksyllä 2021 oppivelvollisuuden laajennettua 18-vuotiaisiin kävi ilmi erilaisia pulmia etsivässä nuorisotyössä. Useassa kunnassa oli epävarmaa se, mikä tulevaisuudessa on oppivelvollisuuden laajentuessa etsivän nuorisotyöntekijän rooli. Opinnäytetyön tarkoituksena on saada vastaus kysymykseen: miten oppivelvollisuuden laajentuminen on vaikuttanut etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten väliseen yhteistyöhön?

Opinnäytetyöllä selvitetään toisen asteen oppilaitoksien ja etsivän nuorisotyön välistä yhteistyötä. Onko oppivelvollisuuden laajentuminen vaikuttanut etsivän nuorisotyöntekijän rooliin ja millaisena etsivän nuorisotyöntekijän rooli nähdään monialaisessa yhteistyössä? Opinnäytetyöllä saatu tieto on tärkeää, koska aihe on vielä tuore eikä aiheesta ole opinnäytetöiden kannalta vielä tutkimuksia.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus, jossa aineistonkeruumenetelmänä on teemahaastattelut. Opinnäytetyöhön haastatellaan 2022 tammikuussa Itä-Suomen kaupungin ammattilaisia toisen asteen oppilaitoksista sekä etsivästä nuorisotyöstä. Haastateltavia on yhteensä viisi. Haastatteluihin osallistui ammattiopiston koulukuraattori, ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen ohjaaja, lukion opinto-ohjaaja sekä kaksi etsivää nuorisotyöntekijää. Haastattelut toteutettiin etäyhteydellä vallinneen koronapandemian vuoksi.

Aihe valikoitui opinnäytetyöntekijän kiinnostuksen mukaan. Keväällä 2021 tehdystä yhteisöpedagogin toimintaympäristöt -harjoittelusta lähtenyt kiinnostus aiheeseen kantoi opinnäytetyön tekoon asti. Opinnäytetyöntekijän mielestä on tärkeää saada lisää tietoa tapahtuneista muutoksista niin kunnissa kuin organisaatioissa, jotta yhteistyötä voidaan parantaa ja oppivelvollisuuden laajentumisesta saadaan lisää tietoa.

Opinnäytetyön tilaaja on Juvenian – nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen Yhessä eteenpäin -hanke. Yhessä eteenpäin- hankkeen päätavoitteena on kehittää eteläsavolaista oppilaitosnuorisotyötä yhdessä ammattilaisten sekä nuorten kanssa.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Etsivä nuorisotyö

Nuorisolain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva lapsi ja nuori sekä auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, jolla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuuttaan yhteiskuntaan (Nuorisolaki 21.12.2016/1285, 10. §). Suurin asiakaskunta koostuu työelämän tai koulutuksen ulkopuolelle jääneistä nuorista. Aluehallintoviraston mukaan (s.a.) työ on erityisnuorisotyötä, joka kattaa miltei jokaisen Suomen kunnan.

Nuori voidaan saada etsivän nuorisotyön kontaktiksi montaa erikautta. Kontakti rakennetaan aina nuoren ehdoilla. Nuori voi tulla etsivän nuorisotyön asiakkaaksi itsenäisesti, kaverin tai esimerkiksi vanhempien kautta. Koulujen sekä viranomaisten kautta tulee myös paljon nuoria etsivän nuorisotyön piiriin. (Kaartinen-Koutaniemi 2014, 58) Nuorisolain 11. § mukaan on olemassa ilmoitusvelvollisuus, jonka perusteella etsivälle nuorisotyölle tulee ilmoittaa seuraavat nuoret:

- nuori, joka ei ole sijoittunut peruskoulun jälkeisiin opintoihin
- nuori, joka keskeyttää opinnot toisella asteella (koulutuksen järjestäjän ilmoitusvelvollisuus) tai
- nuori, joka keskeyttää varusmiespalveluksen/siviilipalveluksen tai hänet vapautetaan palveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia (puolustusvoimien ilmoitusvelvollisuus).

Vuonna 2021 NEET-nuoria (Not in Employment, Education or Training) arvioitiin Nuorisotilastojen (2021) mukaan olevan Suomessa 52 764. NEET-nuorella tarkoitetaan nuorta, joka on koulutuksen tai työelämän ulkopuolella. 52 764 nuoresta oltiin yhteydessä 29 921 nuoreen ja heistä tavoitettiin 20 321 nuorta. Suurin ikäryhmä tavoitetuista koostui 16–20-vuotiaista. (Nuorisotilastot 2021) Etsivän nuorisotyön (s.a.) mukaan Suomessa toimii 246 etsivän nuorisotyön organisaatiota, joissa työskentelee yhteensä 598 etsivää nuorisotyöntekijää. Organisaatiot ovat levittäytyneet eripuolille Suomea ja miltei jokaisessa Suomen kunnassa toimii etsivä nuorisotyö (Nuorisotyöstä 2022).

Etsivä nuorisotyö on alle 29-vuotiaille nuorille tarkoitettua vapaaehtoista toimintaa. Etsivä nuorisotyö on kirjattu lakiin nykyisessä muodossaan vuonna

2016 ja sen rahoittajana toimii aluehallintovirastot. Enimmäismäärä, jota etsivälle nuorisotyöntekijälle voidaan palkkakuluina myöntää, on 30 000 euroa/henkilötyövuosi. Etsivälle nuorisotyölle on myönnetty vuoden 2021 suuruinen määräraha vuodelle 2022 eli noin 15 miljoonaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021)

2.2 Etsivän nuorisotyön historia Suomessa

Etsivää nuorisotyötä on aloitettu tekemään Suomessa 1960-luvulla. Työtä on alun perin tehty humanisella ja diakonisella näkökulmalla sekä erityisesti katunuorisotyönä. Kohderyhmänä olivat palveluiden ulkopuolelle jääneet nuoret. Työtä toteutettiin jalkautumulla nuorten paikkoihin ja ajatuksena oli toteuttaa ennalta ehkäisevää työtä. Kaartinen-Koutaniemen (2014, 16) sanoin tavoitteena olikin ”saada kontakti nuoriin, ettei kalja vaihdu piikittämiseen”. 1960-luvulta etsivä nuorisotyö on kehittynyt kadulta tehtävästä työstä pääosin yksilöohjauksen muotoon. Katutyö sekä jalkautuva etsivä nuorisotyö ovat tänä päivänä myös hyviä menetelmiä nuorten tavoittamiseksi. 1960-luvulla työtä tehtiin ilman taustatukea sekä ammatillista verkkoa. Myöhemmin eli 1980-luvulla huomattiin tehdyn työn kautta, että tukea sekä erilaisia malleja tarvittaisiin, jotta pitkäjänteistä työtä voitaisiin toteuttaa tavoitteellisesti. (Puuronen 2014, 18)

1990-luvun taitteessa Suomeen alettiin etsimään Norjan etsivän työn toimintamalleista apua, jotta Suomeen saataisiin toimivampi etsivä nuorisotyö. Helsingissä käynnistyi erilaisia hankkeita kuten Pro-tukipiste seksityötä tekeville, jonka työ saatiin käynnistettyä 1995. ENTissä (etsivän nuorisotyön projektissa), Luotsissa (kohdennetun nuorisotyön muoto) sekä Pro-tukipisteessä toteutetun etsivän nuorisotyön kautta saatiin lisää tietoa ja mahdollisuuksia alkaa kouluttamaan lisää työntekijöitä etsivään nuorisotyöhön. (Kaartinen-Koutaniemi 2014, 18)

Norjassa 1990-luvulla oli toteutettu etsivää työtä 20 vuotta. Heidän kenttätömallistaan huomattiin, että nuoren luokse tuotava apu sekä keskusteluapu auttoivat nuoren luottamuksen saannissa. Ensimmäinen etsivän nuorisotyön projekti aloitettiin Tampereella 1990-luvulla. Norjan malleista opittuina etsivää nuorisotyötä aloitettiin toteuttamaan nelivuotisena kokeiluprojektina

kenttätöinä. Projektin kautta saatiin vuosittain lisää luottamuksellisia kontakteja nuorten ja työntekijöiden välille. (Sell & Hoikkala 2008, 452–453)

Tärkeitä historiasta opittuja muutoksia etsivässä nuorisotyössä ovat olleet esimerkiksi parityön aloittaminen, työn tavoitteellisuus ja strukturointi sekä erilaisen dokumenttien kerääminen. Tärkeäksi on koettu myös tiedon eteenpäin vieminen nuorten tilasta sekä tuen saaminen johdolta työhön. Työnohjauksen saamisen mahdollisuus on koettu myös merkitykselliseksi. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 19)

2.3 Oppivelvollisuuden laajentuminen

Uusi 1.8.2021 voimaan astunut oppivelvollisuuslaki tarkoittaa sitä, että oppivelvollisuus jatkuu 18-vuotiaaksi saakka vuonna 2005 ja sen jälkeen syntyneillä. Uuden lain myötä toisen asteen opiskelijoille, jotka kuuluvat laajennettuun oppivelvollisuuteen, opiskelu ja opiskelumateriaalit ovat maksuttomia 20-vuotiaaksi saakka. Lailla pyritään nostamaan koulutus- ja osaamistasoa sekä kaventamaan oppimiseroja ja lisäämään koulutuksellista yhdenvertaisuutta unohtamatta tasa-arvon lisäämistä. (Valtioneuvosto 2020)

Nuoren tulee hakea peruskoulun yhteishaussa toisen asteen koulutukseen, nivelvaiheen koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Velvollisuus hakea koulutukseen jatkuu, kunnes oppivelvollinen saa koulutuspaikan. (Valtioneuvosto 2020)

Arajärven (2021, 202–203) mukaan oppivelvollisen, joka on jo suorittanut perusopetuksen oppimäärän tulisi suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärää tai ammatillista perustutkintoa oppivelvollisuuden aikana. Valmentavat koulutukset ja kansanopistojen järjestämät koulutukset (jotka kestävät vähintään vuoden) lasketaan myös oppivelvollisuuden suorittamiseksi. Yleissääntönä on se, että oppivelvollinen on oppivelvollisuutensa aikana jossain koulutuksessa. (Arajärvi 2021, 202–203)

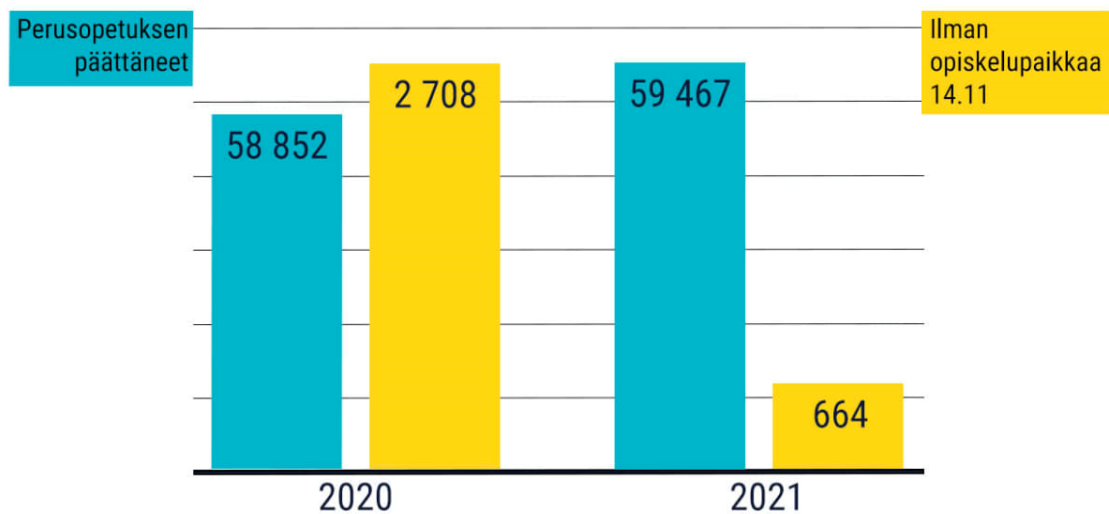
Vastuu oppivelvollisen kouluun saamisesta on perusopetuksen järjestäjällä siihen saakka, kunnes nuori on aloittanut opinnot uudessa opiskelupaikassaan. Mikäli nuori jää ilman opiskelupaikkaa, on perusopetuksen järjestäjä velvollinen ilmoittamaan nuoresta tämän asuinkuntaan tilanteesta. (Valtioneuvosto 2020)

Nuoren ollessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjän vastuuseen kuuluu ohjata ja valvoa opiskelijan koulutusta sekä sen etenemistä. Kuitenkin ohjaus- ja valvontavastuu kuuluu viime kädessä oppivelvollisen asuinkunnalle, eli asuinkunnan tulee tarvittaessa ohjata oppivelvollinen hänelle soveltuvaan palveluun tai koulutukseen. Mikäli nuori opiskelee eri kunnassa kuin asuu, niin vastuu oppilaasta kuuluu hänen asuinkunnalleen. (Arajärvi 2021, 203)

Oppivelvollisten tilanne

Oppivelvollisuuslaki voimaan vuonna 2021.

Lähde: OPH

Kuva 1. Oppivelvollisten tilanne (Kainulainen 2022)

Kuvassa 1 verrataan oppivelvollisten tilannetta vuoden 2020 ja 2021 välillä. Perusopetuksen päättäneitä vuonna 2020 on ollut noin 58 tuhatta. Vuonna 2021 vastaava määrä on ollut noin 59 tuhatta. Kuvasta voi tehdä havainnon, että 2021 peruskoulun päättäneistä oppivelvollisista vain 664 oppilasta jäi ilman opiskelupaikkaa, kun taas vuonna 2020 vastaava luku on ollut 2708. Kainulaisen (2022) mukaan pääsyitä koulun keskeyttämiselle voivat olla esimerkiksi mielenterveydelliset haasteet tai motivaation puute. Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä yhteistyön merkitys ja moniammatillisuuden tärkeys on korostunut. Opiskelijat kokevat opintojen joustolla olevan suurta vaikutusta koulussa viihtymiseen. (Kainulainen 2022)

2.4 Etsivän nuorisotyön periaatteet sekä ominaispiirteet

Etsivällä nuorisotyöllä on monia ominaispiirteitä. Työn periaatteet pohjautuvat nuorisolakiin ja sieltä tulevaan ohjaukseen. Tärkein periaate etsivällä nuorisotyöllä on kulkea nuoren rinnalla ja auttaa nuorta löytämään yksilöllinen paikka yhteiskunnasta. (Etsivän nuorisotyön käsikirja 2018, 6,10) Etsivän nuorisotyön (s.a.) nettisivuilta käy ilmi, että etsivän nuorisotyön arvoja ja periaatteita ovat

- vapaaehtoisuus
- itsemääräämisoikeus
- nuorilähtöisyys
- luottamuksellisuus
- yhdessä tekeminen
- rinnalla kulkeminen
- kokonaisvaltaisuus
- ihminen ihmiselle käsitys
- palvelujen kynnyksettömyys
- monialainen yhteistyö sekä
- nuoren kuuleminen.

Etsivän nuorisotyön (s.a.) mukaan nuoret kaipaavat etsivältä tukea esimerkiksi virastoasioihin, opiskeluun ja työnhakuun sekä raha-asioihin. Yksi tärkeimmistä periaatteista etsivässä nuorisotyössä on vapaaehtoisuus nuorelle. Vapaaehtoisuudella tarkoitetaan sitä, että nuori saa itse valita haluaako hän jatkaa yhteistyötä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorelle on tärkeää tiedostaa, että etsivän nuorisotyöntekijän kanssa hänellä on luottamuksellinen suhde ja hänen luottamuksellansa kerrotut asiat pysyvät heidän välillään. Nuorelle onkin tärkeää painottaa, että nuori saa itse päättää mistä hän tahtoo keskustella ja mitä hän tahtoo kertoa etsivälle. Vaitiolovelvollisuus on etsivän nuorisotyön peruseriaatteita. (Sell & Hoikkala 2008, 446)

Nuori, joka on syrjäytymisvaarassa ja palveluiden ulkopuolella voi saada apua matalan kynnyksen toiminnasta. Matalankynnyksen toiminnan kautta nuori saa tietoonsa palveluita, jotka hänelle kuuluvat. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22) Peruseriaatteisiin etsivässä nuorisotyössä kuuluvat etsivän nuorisotyöntekijän ammattitaitoisuus sekä tieto saatavilla olevista palveluista ja niiden hyödyntämisestä nuoren auttamiseksi. Tärkeää onkin muistaa, että työtä

tehdään nuorille ja heidän tarpeisiinsa pyritään vastaamaan. (Etsivän nuorisotyön käsikirja 2018, 22)

Humanistinen ihmiskäsitys on etsivän nuorisotyön tekijälle tärkeä arvo. Asiakkaan arvostaminen kaikissa tilanteissa sekä toivon luominen omalla toiminnallaan ja ajatuksillaan on tärkeää. Humanistiseen ihmiskäsitykseen kuuluu ajatus, että toivottomia tapauksia ei ole. (Sell & Hoikkala 2008, 447)

Etsivää nuorisotyötä voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Yksi tärkeä ammatillinen käytäntö on seinättömyys. Seinättömyydellä tarkoitetaan työntekijän valmiutta siirtyä nuoren alueelle sekä olla aktiivinen ja liikkuvainen. Tapaamisia nuoren kanssa voidaan sopia esimerkiksi julkisille paikoille. Julkiset paikat toimiston sijasta lisäävät rentoutumista ja vapautuneisuutta nuorelle eivätkä tee etsivän tapaamisesta liian virallisia. Tärkeinä yhteydenotto tapoina nuorten kanssa pidetään puheluita, tekstiviestejä sekä sosiaalista mediaa. Nuoret kokevat helpompana vastata viesteillä etsivälle nuorisotyöntekijälle sekä jutella sosiaalisen media kautta kuin esimerkiksi perinteissä puhelussa. (Puuronen 2014, 29)

2.5 Etsivän nuorisotyön menetelmät

Etsivän nuorisotyön menetelmiin kuuluvat: kartoitus ja havainnointi, etsimisen periaate, luottamussuhteen rakentaminen, motivointi ja ohjaus. Etsivän nuorisotyön ensimmäiset vaiheet menetelmissä ovat kartoitus ja havainnointi. Kartoituksella ja havainnoinnilla lähdetään rakentamaan perustaa, jonka perusteella voidaan määritellä etsivän nuorisotyön tarve. Määrällisellä kartoituksella kerätään tietoa alueesta, sosioekonomisesta taustasta sekä muusta alueen tilastotiedosta. Kartoitukseen kuuluu myös laadullinen kartoitus, jolla tarkoitetaan fyysisen tiedon keräämistä eli alueella havainnointia, tiedon keruuta asukkailta sekä haastatteluja alueen toimijoilta. (Sell & Hoikkala 2008, 447)

Toinen etsivän nuorisotyön menetelmistä on etsimisen periaate. Etsimisen periaatteella tarkoitetaan itsensä tutuksi tekemistä nuorille. Periaatteen voisikin tiivistää niin, että pyritään mahdollisimman paljon olemaan läsnä nuorten paikoissa sekä etsimään nuoria. Nuorten löydyttyä on kontaktin luomisen aika. Tämä kolmas menetelmä on tärkeä ja iso osa prosessia, jotta luottamussuhde pääsee syntymään. Kontaktin luomisessa on tärkeää antaa nuoren edetä

omassa tahdissaan ja hänen ehdoillaan, näin tervettä uteliaisuutta pääsee syntymään luotettavaa aikuista kohtaan. (Sell & Hoikkala 2008, 447,448)

Luottamussuhteen rakentaminen nuoren kanssa on yksi tärkeimmistä menetelmistä. Luottamussuhteen rakentaminen voi viedä aikaa, varsinkin jos nuori on kokenut aiemmin paljon vastoinkäymisiä ja luottamuksen rikkomisen tunteita aikuisilta. Tärkeää etsivän nuorisotyöntekijän kannalta on antaa nuorelle aikaa luottaa työntekijään sekä asettua nuoren asemaan eikä työntekijän. (Sell & Hoikkala 2008, 448)

Yksi haasteellisin menetelmän muoto on motivointi. Luottamussuhteen rakentamisen jälkeen on aika alkaa herättämään muutoshalua eli motivoida nuorta. Motivointi on haasteellista, koska mikäli työntekijä ei näe nuoressa muutoksen mahdollisuutta ei motivointi onnistu. Motivointityön tärkeä osa-alue on löytää nuoren vahvuudet ja saada nuori uskomaan vahvuuksiinsa. Nuoren motivoituessa muutokseen on työntekijöiden aika tukea häntä muutostyössä ja auttaa tarvittavien palveluiden piiriin. (Sell & Hoikkala 2008, 449)

Motivoinnin jälkeen on ohjauksen vuoro. Ohjauksen tavoitteena on löytää nuorelle tarvittavat palvelut sekä olla nuoren rinnalla kulkija prosessissa. Ohjaus voi tapahtua esimerkiksi puhelimitse tai fyysisesti samassa tilassa. On tärkeää muistaa, ettei menetelmillä ole yhtä oikeaa järjestystä, esimerkiksi motivointiin voidaan joutua palaamaan useasti prosessin aikana. Huhtajärven (2008, 449) mukaan: ”Ennalta ehkäisevä työ on näkymätöntä työtä.” (Sell & Hoikkala 2008, 449) Motivointiin liittyen on tärkeää rakentaa nuoren kanssa luottavainen vuorovaikutussuhde, vapaaehtoisuuden kautta sitoutuminen prosessiin lisää nuorelle omaa tervettä motivaatiota (Puuronen 2014, 25).

2.6 Etsivä oppilaitostyössä ja monialainen yhteistyö

Etsivällä nuorisotyöntekijällä on myös monia rooleja oppilaitostyössä. Nuorisotyöntekijä on nuorelle turvallinen aikuinen, johon on helppo ottaa yhteyttä matalla kynnyksellä. Nuorisotyöntekijän voidaankin katsoa olevan luotettava pedagogisella ja yhteisöllisellä otteella kasvattava aikuinen oppilaitostyössä. (Ilonen 2014, 15)

Etsivää nuorisotyötä on tärkeää tehdä tunnetuksi eri verkostoissa sekä kunnassa. Yhteistyön ollessa sujuvaa eri verkostojen ja etsivän nuorisotyön välillä, on myös nuorelle asiointi sujuvampaa ja nopeampaa. (Puuronen 2014, 41). Nuorisolain (9. §) mukaan kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohteena ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Ohjaus- ja palveluverkoston tavoitteena on koota tietoa nuorten kasvu- ja elinoloista sekä koota tietoa nuorten tilanteista. Toisena tehtävänä on edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista sekä tiedonvaihdon sujuvuutta. Viimeisenä tehtävänä palveluverkostolla on edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi. Nuorisolain kautta siis turvataan monialaisen yhteistyön toteutumista ja suunnittelua. (Nuorisolaki 9. §)

Jotta monialainen yhteistyö onnistuisi, olisi tärkeää saada etsivä nuorisotyöntekijä tasavertaiseksi jäseneksi eri yhteistyö verkostoihin. Kolmannella työllä eli ammattialojen rajojen ylittämällä ja moniasiantuntijuutta hyödyntävällä työllä pyritään tähän. Kolmannella työllä pyritään vastaamaan asiakkaan tarpeisiin yhdistämällä eri alojen ammattilaisten osaamista. (Purhonen 2017, 7)

Moniammatillisella yhteistyöllä pyritään saavuttamaan uudenlaista tietoa eriammattikuntia apuna käyttäen ja näiden osaamistaan hyödyntäen. Yhteistyö käsitteenä merkitsee sitä, että ihmiset yhteistyössä löytävät ratkaisuja ongelmiin ja tekevät töitä yhteisen asian eteen. (Katavainen 2021, 18)

Moniammatillisen yhteistyön lähtökohtana on aina asiakas. Yhteistyön onnistumiseen voidaankin kertoa viisi eri vaihetta, joita ovat asiakaslähtöisyys, tiedon ja eri näkökulmien kokoaminen yhteen, vuorovaikutustietoinen yhteistyö, rajojen ylitykset sekä verkostojen huomioiminen. Moniammatillisen yhteistyön paras mahdollinen tulos on se, että ryhmän jokainen jäsen pääsee käyttämään omaa ydinosaamistaan ja tämän tuloksena asiakas saa eniten hyötyä moniammatillisesta verkostosta. (Ilonen 2015, 15)

Oppilaitoksissa moniammatillisuus voidaan nähdä sisäisenä sekä ulkoisena toimintana. Sisäisellä toiminnalla tarkoitetaan sitä, kun oppilaitoksen sisäinen henkilöstö tekee yhteistyötä yhteisten tavoitteiden tai toiminnan saavuttamiseksi. Oppilaitoksen sisäisellä henkilöstöllä tarkoitetaan esimerkiksi kuraattoria, opettajia tai opinto-ohjaajaa. Ulkoisella moniammatillisuudella taas tarkoitetaan sitä kun, oppilaitoksen sisäiset henkilöt työskentelevät yhteistyössä

eri organisaatioiden työntekijöiden kanssa. Tällainen ulkoinen moniammatillinen tilanne on esimerkiksi oppilaitoksen henkilökunnan sekä etsivän nuorisotyöntekijän välinen yhteistyö. (Koskela 2013, 19)

2.7 Oppivelvollisuuden laajentumisen hyödyt

Uusitalon (2020) mukaan oppivelvollisuuden pidentämisellä saadaan valtaosa opiskelijoista pysymään koulutuksessa 18 ikävuoteen asti. Oppivelvollisuuden laajentumisella on myös pyritty koulutustason sekä työllisyystason nostamiseen. Parantuneen koulutustason lisäksi nuorisorikollisuus vähenee. Hyödyt laista näkyvät vasta pidemmän ajan kuluessa, mutta kustannukset heti. Kansainvälisiä kokemuksia oppivelvollisten iän nostamisesta on esimerkiksi

- Belgiassa
- Portugalissa
- Itävallassa
- Hollannissa
- Englannissa
- Saksassa
- Israelissa
- Venäjällä
- joissain Kanadan, Yhdysvaltojen ja Australian osavaltioissa.

Edellä mainituissa maissa, joissa oppivelvollisten ikä on nostettu yli 16 vuoteen on huomattu, että varsinkin opiskelijoille koulutuksen pidentäminen on ollut hyödyllistä. (Uusitalo 2020) Kansainvälistä tutkimusmateriaalia oppivelvollisten iän nostosta 16 vuoteen on runsaasti, mutta tutkimustietoa oppivelvollisten iän nostamisesta 18 vuoteen on vielä heikosti saatavilla. Eri maissa tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet erilaisia tutkimustuloksia oppivelvollisten iän nostamisesta. Belgiassa oppivelvollisten iän nostettua 18 vuoteen huomattiin, että oppivelvollisuus iän nosto vähensi opintojen keskeyttämisen riskiä 2,5 prosenttiyksikköä uudistusta edeltäneestä 9 prosenttiyksiköstä. (Seuri & Uusitalo 2018, 14)

Aiemman tutkimustiedon valossa on nähtävissä, että oppivelvollisten iän nostamisella pyritään lisäämään työllisyystasoa ja näin ollen vähentämään työttömyyttä. Koulutustasolla on Seurin & Uusitalon (2018) mukaan voimakas tilastollinen yhteys työmarkkinoilla menestymiseen. Ilman toisen asteen koulutusta olevilla on tutkimusten mukaan noin kaksinkertainen työttömyysaste verrattuna toisen asteen suorittaneisiin. Automaattisesti oppivelvollisten iän

nostaminen ei kuitenkaan vähennä työttömyysastetta, koska kaikki oppivelvolliset eivät suorita toista astetta loppuun 18-ikävuoteen mennessä. (Seuri & Uusitalo 2018, 5–6) Kaikkein suurimpana hyötynä oppivelvollisten iän nostamisessa kuitenkin nähdään nuoren saama hyöty (Seuri & Uusitalo 2018, 37).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko

Opinnäytteessäni tutkin ammattilaisten näkökulmasta oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksia etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Opinnäytetyöni kohdejoukko on Itä-Suomen alueella olevan kaupungin toimijat. Haastateltavien anonymiteetti turvataan sillä, ettei kaupunkia eikä organisaatioita mainita tutkimuksessa. Haastateltavani olivat eri ikäisiä aikuisia. Haastateltavina oli kaksi etsivää nuorisotyöntekijää, ammattiopiston koulukuraattori, lukion opinto-ohjaaja sekä Valman ohjaaja. Opintopolun (s.a.) mukaan Valmalla tarkoitetaan ammatilliseen koulutukseen valmistavaa koulutusta. Opinnäytetyössäni koin hyödylliseksi valita haastateltavaksi etsiviä nuorisotyöntekijöitä sekä toisen asteen henkilöstöä, jotta sain mahdollisimman laajan kuvan alueella tapahtuvista muutoksista eri toimijoiden silmin.

Haastateltavani tavoitin Yhessä eteenpäin -hankkeen kautta. Mahdollisille haastateltava ehdokkaille lähetin sähköpostia, jossa kerroin taustatietoa tutkimuksestani kuten käsiteltävät teemat ja tutkimuksen tavoitteen. Kaikki viisi haastateltavaa osallistuivat mielellään haastateltavaksi. Käytän haastateltavista seuraavia tunnisteita:

- Lukion opinto-ohjaaja
- Valman ohjaaja
- Ammatillisen koulutuksen kuraattori
- Etsivä nuorisotyöntekijä A.
- Etsivä nuorisotyöntekijä B.

Opinnäytetyöni tilaajana on Juvenian Yhessä eteenpäin -hanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää eteläsavolaista oppilaitosnuorisotyötä niin ammattilaisten kuin nuorten kanssa. Hankkeen pääteemoina ovat yhteisöllisyys, opiskelumotivaatio, nuorten elämänhalun ja tulevaisuususkon parantaminen. Huomio

koostuu erityisesti nivelvaiheen tukeen peruskoulusta toiselle astelle siirryttäessä. (Xamk s.a.)

Opinnäytetyössäni keskityn tutkimaan oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksia etsivien nuorisotyöntekijöiden sekä oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Ovatko haastateltavat huomanneet eroa yhteistyössä tai erinäisiä haasteita oppivelvollisuuden laajentumisen myötä? Opinnäytteen avulla saadaan tutkittua tietoa siitä, miten oppivelvollisuuden laajentuminen on vaikuttanut etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten väliseen yhteistyöhön vai onko se vaikuttanut lainkaan. Tutkimuksen tavoitteena on myös tuottaa tietoa muille kunnille, jotka ovat samassa tilanteessa.

Tutkimukseni aihe on vielä verrattain uusi, koska aiheesta ei ole tutkittua tietoa opinnäytetöiden kannalta. Oppivelvollisuuden laajentumisella pyritään nostamaan koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistamaan jokaiselle yhdenvertainen mahdollisuus suorittaa toisen asteen opinnot. Keskeisenä tavoitteena on myös se, että oppimiserot kaventuisivat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyisi. (HE 173/2020) Tutkimusta tehdessä käynnissä oli tiedettävästi ainakin yksi YAMK-tasoinen opinnäytetyö oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyen. Oppivelvollisuuden laajentumisesta on kuitenkin tuotettu Johnsonin ja Kiilakosken (2020) raportti liittyen uudistuksen kestävyYTEEN ja vaikuttavampiin vaihtoehtoihin. Opinnäytetyötä toteutettaessa Into Ry:llä oli käynnissä tiedonkeruu liittyen oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksiin etsivässä nuorisotyössä ja työpajoilla.

3.2 Tutkimuskysymykset ja aineistonkeruumenetelmä

Tutkimuskysymyksilläni pyrin saamaan vastauksia aiheeseen: oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset oppilaitosten ja etsivän nuorisotyön välillä. Opinnäytetyöni tutkimusongelma on oppivelvollisuuden laajentuminen ja sen vaikutukset oppilaitosten ja etsivän nuorisotyön väliseen yhteistyöhön.

1. Miten monialainen yhteistyö toteutuu oppivelvollisuuden laajentumisen murroksessa?
2. Millaisena etsivän nuorisotyöntekijän rooli nähdään toisen asteen oppilaitoksissa uuden oppivelvollisuuslain myötä?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä pyritään saamaan tietoa siitä, millaisena oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset nähdään työkentällä muutoksien rintamalla. Toisessa tutkimuskysymyksessä pyritään saamaan vastaus siihen, miten monialainen yhteistyö toimisi muutosten keskellä. Tutkimuskysymysteni tavoitteena on saada lisää tietoa oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksista monialaisessa yhteistyössä sekä siitä, onko oppivelvollisuuden laajentumisessa havaittu negatiivisia tai positiivisia vaikutuksia.

Tutkimusotteeni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat esimerkiksi sen kokonaisvaltainen tiedon hankinta, aineiston koonti luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Muita painavia syitä miksi valitsin tutkimusotteekseni kvalitatiivisen tutkimuksen oli valittavan kohdejoukon valitseminen tarkoituksenmukaisesti, koska näin sain mahdollisimman laajat tiedot tutkimuskysymyksiini. Tärkeä piirre laadullisessa tutkimuksessa suhteessa omaani oli myös tutkimuksen ainutlaatuisuus ja näin ollen aineiston käsiteltävyys ainutlaatuisena. (Hirsjärvi & Remes 2009, 164)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden voidaan katsoa osittain perustuvan tutkijaan ja hänen tekemiinsä havaintoihin. Hyvin tehdyllä raportilla, joka on tutkimuskohteensa ja prosessinsa näköinen voidaan saavuttaa luotettava tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tulkitsijalla eli tutkijalla on suuri vaikutus tutkimuksen lopputulokseen. Tutkimuksessani pyrin katsomaan tutkittavaa ilmiötä laajemmin ja neutraalisti. (Valli 2018, 85) Laadullista tutkimusta voikin luonnehtia jatkuvaksi päätöksentekotilanteeksi tai ongelman ratkaisusarjaksi. Tutkimuksessa voidaan siis katsoa eri elementtien limittyvän toisiinsa. Tutkijan tulee laadullisessa tutkimuksessa tehdä itse havaintoja ja päätöksiä. (Valli 2018, 74)

Aineistonkeruumenetelmänä käytin tutkimuksessani teemahaastattelua. Tutkimuksessani käytin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Teemahaastattelu sopi erityisen hyvin menetelmäksi, koska teemahaastattelussa edetään teemojen kautta ja mahdollisesti tarkentavien kysymyksien. Valitsin teemahaastattelun menetelmäkseeni myös sen takia, että haastateltavat voisivat kertoa mahdollisimman vapaasti oppivelvollisuuden laajentumisen tuomista haasteista ja vaikutuksista. Yksi etu teemahaastattelussa tutkimukseni

kannalta on myös se, että tuloksia voidaan tulkita ja analysoida monipuolisesti. (Hirsjärvi & Remes 2009, 208–209)

Teemahaastattelulle suositeltavaa on lähettää haastateltaville teemat tai kysymykset ennakkoon. Tutkimuksessani haastateltaville lähetin teemat etukäteen samalla kun lähetin Microsoft Teams -kutsun haastatteluun. Tein haastatteluja varten tukilistan, josta pystyin seuraamaan tarvittaessa sitä, että kaikki teemat ja oleelliset asiat tutkimuksen kannalta tulevat käytyä läpi haastattelussa. Haastateltaville kerroin haastattelun anonyymiydestä eli siitä, ettei heitä voi tunnistaa tutkimuksesta ja he voivat puhua haastattelussa avoimesti.

Haastattelut toteutettiin 2022 tammikuussa Microsoft Teams -sovelluksen kautta. Koronavirus tilanteen vuoksi koin etähaastattelu tilanteen sopivimmaksi. Vaikka haastattelut toteutettiin etäyhteydellä, sain luotua niistä rauhalliset ja aidon tuntuiset. Kaikilla haastatelluilla sekä haastattelijalla oli rauhalliset ja mukavat paikat sekä kamerayhteys auki. Etäyhteydellä toteutettujen haastatteluiden etu oli myös se, että matkustamiseen ei kulunut aikaa ja näin ollen molemmat osapuolet pystyivät sopimaan haastattelu ajankohdat joustavammin. Videoin haastattelut litterointia varten.

3.3 Aineistonkeruuprosessi

Teemahaastatteluni jakautuu teemoihin, joiden pohjalta kysymykset ovat rakennettu. Näitä teemoja ovat etsivä oppilaitostyössä, uuden oppivelvollisuuslain tuomat muutokset sekä monialaisen yhteistyön toteutuminen. Ensimmäinen teema oli etsivä oppilaitostyössä, tämän teeman päätarkoituksena oli kerätä haastateltavilta ajatuksia sekä tietoa siitä, miten etsivät ovat toimineet oppilaitostyössä ennen oppivelvollisuuden laajentumista ja sen jälkeen. Koin tärkeäksi tutkimuksen kannalta kysyä kysymykset sekä etsiviltä, että muiden alan toimijoilta, jotta näin onko kaikkien osapuolten käsitys samanlainen. Etsivä oppilaitostyössä teemalla pyrin myös saamaan tietoa siitä, millaisena etsivän rooli nähdään muutoksen keskellä.

Toisena teemana haastattelussa oli uuden oppivelvollisuuslain tuomat muutokset. Teemalla pyrittiin saamaan tietoa siitä, onko oppivelvollisuuden laajentuminen tuonut muutoksia etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten väliseen yhteistyöhön.

Viimeisen teema oli monialaisen yhteistyön toteutuminen. Teeman kautta pyrittiin saamaan selville monialaisen yhteistyön toteutumista nykyhetkessä sekä aikana ennen oppivelvollisuuden laajentumista. Teemalle olennaista oli myös selvittää, miten monialaisen yhteistyön toteutuminen on saavutettu sekä se, että onko yhteistyössä kehittämiskohteita.

Teemahaastattelun tarkoituksena on löytää tutkimukselle olennaisia vastauksia puolistrukturoidusti edellä mainittujen teemojen avulla. Olen myös rakentanut teemojen alle kysymyksiä, joiden johdolla voidaan edetä haastattelussa. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 75)

Haastattelukysymykset ovat liitteessä 1. Jokaisessa teemassa oli 3–4 kysymystä. Teemahaastattelussa kysytyt kysymykset olivat avoimia, ei johdattelevia tai suuntaa antavia. Haastattelussa myös kysymysten muuttaminen sekä lisäkysymysten kysyminen on mahdollista. Tärkeintä on saada haluttu lopputulos eli tarpeeksi tietoa haastatelluilta tutkimuksen kannalta olennaisiin teemoihin.

3.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi eteni vaihe vaiheelta eli tiedon keräämisestä, aineiston tallennukseen ja litterointiin. Puusan ja Juutin (2020) mukaan aineiston analyysin tavoitteena on kuvailla, tulkita sekä ymmärtää tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. Aineiston analyysissani käytän sisällön analyysia. Sisällön analyysia on käytetty jo 1940-luvulla, ja se sopiikin useisiin erilaisiin analyysi tilanteisiin. Sisällön analyysin kautta tavoitteena on tarkastella aineistoa monipuolisesti. Sisällön analyysissa käytännön toteutukseen kuuluu vaihteita, jotka ovat: analyysiyksikön valinta, aineistoon tutustuminen, aineiston pelkistäminen, aineiston kategorisointi ja teemoittelu sekä tulkinta. Haastatteluiden aineistot järjestetään selkeään ja tiiviiseen muotoon, jotta aineistosta saadaan kaikki oleellinen informaatioarvo irti. (Puusa & Juuti 2020)

Aineiston analyysini aloitin katsomalla uudestaan videotallenteeni haastatteluhetkiltä. Tämän jälkeen kirjoitin tallenteitteni pohjalta analyysin sanatarkasti auki eli litteroin sen. Puusan ja Juutin (2020) mukaan aineistosta syntyneen alustavan kokonaiskuvan jälkeen lähdetään jaottelemaan aineistoa eli pilkkomaan pienempiin osiin. Koin tutkimuksen kannalta oleelliseksi luokitella

teemoittain vastauksia aineistoa analysoidessa. Näitä teemoja olivat monialainen yhteistyö, muutokset oppivelvollisuuden laajentumisen myötä, etsivän rooli, kehittämis ehdotukset ja haasteet, onnistumiset sekä muut oleelliset asiat. Teemojen yhdistämisen kautta saadaan yläkategorioita, joiden tavoitteena on tuottaa aineiston kokonaisvaltainen läpikäynti. Litteroinnin myötä aineistoa kertyi 60 sivua.

4 KOKEMUKSET MONIALAISESTA YHTEISTYÖSTÄ OPPIVELVOLLI- SUUDEN LAAJENTUMISEN MURROKSESSA

4.1 Monialaisen yhteistyön toteutuminen

Monialainen yhteistyö ei ole muuttunut oppivelvollisuuden laajentumisen myötä etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välillä ja samat toimenpiteet yhteistyössä koetaan hyödylliseksi. Kaikki haastateltavat kokivat yhteistyön oppilaitosten ja etsivän nuorisotyön välillä tärkeäksi. Oppivelvollisuuden laajentumisen katsottiin kuitenkin tuovan oppilaalle enemmän tukea ja näin ollen lisäävän yhteistyön voimaa toimijoiden välillä.

Lukion opinto-ohjaaja: Kyllä se yhteistyö tulee tiivistymään ja niinku vankistumaan. Et tavallaan nyt aloitettiin ja nyt vaan niinku lähetään entisiltä pohjilta tekemään sitä yhteistyötä, joka on ollut siis toimivaa ja hyvää.

Etsivä nuorisotyöntekijä A: Meillä on siellä koululla tutut henkilöt, kenen kanssa me tehdään sitä yhteistyötä niinku monissa paikoissa, niin se yhteistyö toimii, että ei siinä ole mitään ongelmia. Mun mielestä se yhteistyö on monesti kiinni siitä, että sitä tehdään ja ihmiset niinku haluaa tehdä ja hyödyntää toinen toisiaan.

Etsivä nuorisotyöntekijä B: Koen kyllä hyvinkin toimivaksi, että meillä on tuolla toisella asteella niin opot ja kuraattorit niinku hyvinkin tietosia mitä etsivä nuorisotyö tekee ja meillä on tosi tiivis yhteistyö.

Ammattiopiston koulukuraattori: Yhteistyötä tehdään ja hyvin aktiivisesti ollaan yhteyksissä. Yhteistyöverkostolla on niin pitkä historia ja tavallaan ne käytänteet ja ihmiset on niin tuttuja.

Pääasiassa haastateltavat kokivat yhteistyön toimivaksi ja tiiviiksi. Kaupungissa on tehty pitkäjänteisesti ja kauan yhteistyötä, jonka tuloksena on tutut henkilöt keiden kanssa toteuttaa yhteistyötä. Toimivasta yhteistyöstä kertoo

myös se, että eri toimipaikoissa toimivat ammattilaiset kertovat yhtenäistä tarinaa yhteistyöstä.

Oppivelvollisuuden laajentumisen ei koettu tuoneen muutosta yhteistyöhön tai sen tarpeellisuuteen. Haastateltavat kertoivat ennemmin vallitsevan korona pandemian vaikuttaneen negatiivisesti yhteistyöhön. Haastateltavat katsoivat oppivelvollisuuden laajentumisen mallin tulleen käyttöön syksyllä melko nopeasti ja näin ollen nyt vasta opetellaan uusia toimintamalleja sekä uuden lain vaikutuksia. Lukion opinto-ohjaajan haastattelussa kävi ilmi uuden mallin tulleen nopeasti toimintaan ja haasteena nähtiinkin toimintamallien kehittäminen. Hänen mukaansa resursseja ja yhteistyötä tulisi olla suunnitteluun enemmän, vaikka yhteistyö nytkin on hyvää. Useissa haastatteluissa tuli ilmi, ettei oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyviä keskeyttämisiä ollut vielä tullut. Tilanne on varmasti toinen esimerkiksi vuoden päästä, kun mallitapauksia on saatavilla.

Ammattiopiston koulukuraattori: No ei, ei oikeastaan ole tullut muutosta. Eli ehkä tää korona on nyt ollut tässä isompi kuin tämä oppivelvollisuus on nyt ollut.

Etsivä nuorisotyöntekijä B: Meillä ei ole vielä tullut yhtään ilmoitusta sinne järjestelmään niinku viime syksyltä. Eli periaatteessa ei ole niin kuin millään tavalla muuttunut. Ainut ehkä mikä on nyt kun ollaan käyty pitämässä niitä tulevaisuus työskentely tunteja niille yseille, niin nythän meidän ei niinku tarvitsis auttaa heitä haakeutumaan tai tekemään yhteishakua. Mitä etsivä nuorisotyö on, aikaisemmin tehnyt niin nyt se vastuu on kouluilla.

Etsivä nuorisotyöntekijä A: Sitten kun niitä nuoria ei ole ollut niin en osaa sanoa, että mitä mieltä nämä ketkä niinkun sitä järjestelmää ylläpitää, että onko ne päässyt edes näkemään niitä asioita, että onko siellä jotain mihin tarvitsee tehdä muutoksia tai mitkä ei toimi, että tämä on varmaan vielä aika kesken.

Kaikki haastateltavat korostivat monialaisen yhteistyön toimivuutta, mutta kuitenkin varsinkin etsivät nuorisotyöntekijät kokivat aluksi jääneensä pimentoon oppivelvollisuuden laajentumisen tuomista muutoksista. Toisaalta haastateltaessa etsivä nuorisotyöntekijä ei tiennyt, mikä heidän roolinsa oppivelvollisuuden laajentumisessa olisi voinut olla, koska etsivä nuorisotyö on vapaaehtoista ja lain mukaan uuteen malliin on nimitetty omat henkilöt vastaamaan oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyvistä asioista. Tutkimuksessa

kohdekaupungissa oppivelvollisuuden laajentumisesta vastaava kuntavalvoja oli haastatelluiden mukaan perehtynyt uudistuksiin.

4.2 Yhteistyön toimintamuodot

Ennen oppivelvollisuuden laajentumista etsivällä nuorisotyöllä sekä toisen asteen oppilaitoksilla oli erilaisia toimintamutoja yhteistyölle. Yhteistyötä toteutettiin etsivien nuorisotyöntekijöiden vierailuilla ammattiopistossa kerran viikossa, osallistumalla nuorten hoitotapaamisiin sekä auttamalla koulun henkilökuntaa nuoren kiinnisaamisessa. Lukion puolelle etsivät nuorisotyöntekijät menivät kutsuttaessa sekä osallistuivat tarvittaessa oppilaan ja henkilökunnan palaveriin. Lukiolta toteutettiin myös kerran vuodessa lukion ykkösten tutustumiskäynti ohjaamolle, jossa sijaitsee myös etsivien toimisto. Toimintamutoja yhteistyölle on myös ollut satunaiset palaverit, joita haastatteluissa toivottiin lisää. Oppilaitosten suunnalta koettiin erityisen tärkeäksi etsivän nuorisotyöntekijän valmius tavoittaa nuori hänen kotoaan kotikäynnin merkissä. Oppivelvollisuuden laajentumisen jälkeen toimintamuodot ja yhteistyö olivat pysyneet samanlaisina aiempaan verrattuna. Haastatteluissa kävi ilmi, että yhteistyötä haluttaisiin lisätä opetushenkilökunnan puolelle sekä nuorten kanssa päivittäin toimiviin henkilöihin.

Etsivä nuorisotyöntekijä A: Juuri sitä moniammatillista työtä, että siinä katsottaisiin, että kuka sitä nuorta voisi auttaa. Esimerkiksi on paljon sitä, että nuori kokee yksinäisyyttä tai vapaa-ajalla ei ole tekemistä, mikä sitten tietysti vaikuttaa sinne kouluun niin voisiko siinä olla yhteistyömahdollisuuksia, että porukalla pystyttäisiin miettimään, ettei sen aina tarvitse olla se erikoissairaanhoito, joka nuorta auttaa.

Etsivä nuorisotyöntekijä B: Se ehkä mitä toivoisin niin olisi toki (voi myös olla organisaation sisäisiä asioita) se, että jotenkin toivoisin opettajilta, kun he kuitenkin näkee niitä nuoria tai sitten jos nuori ei käy koulussa, että pystyisikö periaatteessa niihin asioihin puuttumaan jo aikaisemmassa vaiheessa? Että opettajien yhteydenotot on ollut ehkä aiemmin suurempia, että ne on ehkä vähentyneet.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden haastatteluista kävi ilmi se, että opettajien yhteydenotot etsivien suuntaan ovat vähentyneet. Oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyen tässä ei nähty kuitenkaan yhtenäisyyksiä. Etsivän nuorisotyöntekijän ja ammattiopiston henkilökunnan sekä nuoren välisissä palaverissa

koettiin tärkeäksi vastuun jakaminen ammattilaisten välille sekä etsivien mahdollisuus lähteä nuoren mukaan hoitamaan asioita. Yhteistyön toimintamuodot olivat aiemmasta ajasta hieman hiipuneet, mutta haastatteluissa kävi ilmi, että oppivelvollisuuden laajentumisen ei katsottu vaikuttavan muutoksiin, vaan enemminkin vallitsevan koronapandemian.

4.3 Kehittämisehdotukset yhteistyölle

Haastatteluiden aikana tuli ilmi erilaisia kehittämisehdotuksia etsivän nuorisotyön ja toisen asteen yhteistyöhön liittyen.

Lukion opinto-ohjaaja: Nyt entistä enemmän tarvitaan moniammatillista yhteistyötä erisuuntiin ja eritoimijoille tehtäviä ja sitä yhteistä hyvää nuorten eteen, tämä on niinku mun käsitys. Toivon, että tulisi tilaisuus rakentaa semmoista toimintamallia ja lisätä sitä keskustelua siitä yhteistyöstä ja siitä, että mikä se etsivien toive ja käsitys on siitä, että miten tästä yhteistyöstä tehtäisiin vieläkin parempaa. Meidän tulisi entistä paremmin huolehtia yhteistyöstä, koska tämä ikäluokka laajenee oppivelvollisuuden myötä, joka tarkoittaa, että ohjattavia opiskelijoita ja tuen tarpeessa olevia tulee lisää.

Lukion opinto-ohjaajan haastattelussa kävi ilmi vahva kehittämisehdotus yhteistyölle ja sen kehittämiseksi, koska oppivelvollisuuden laajentumisen myötä ohjattavia opiskelijoita tulee lisää vuosittain. Samansuuntaista ajattelua oli huomattavissa myös muissakin haastatteluissa. Oppivelvollisuuden laajentumisen koettiin olevan vielä uusi muoto ja näin ollen se haki vielä tutkimuksen tekovaiheessa muotoaan.

Etsivän nuorisotyöntekijän puolelta kävi ilmi haastatteluissa se, että olisi tärkeää kehittää yhteistyötä myös nuorten puolelle ja kuunnella heidän sanomansa heitä koskeviin asioihin.

Etsivä nuorisotyöntekijä A: Täällä kaupungissa on vähän heikko tällainen, että nuoria aina halutaan kuulla vaikka kaikkeen päätöksentekoon, mutta sitten ne ei ikinä johda mihinkään vaan nuorten ideat vedetään aina pois eikä ne tahdo mennä läpi.

Yhteistyön ja toimintamallien kehittämiseksi oppivelvollisuuden laajentumisessa koettiin myös tärkeänä tieto siitä, miten muissa kunnissa pulmia on lähdetty ratkomaan. Tieto siitä miten esimerkiksi Uudellamaalla ratkaisuja on

tehty, voitaisiin kokea yhteistyön kautta merkitykselliseksi Itä-Suomen kaupungissakin.

Etsivä nuorisotyöntekijä B: Kuulin kuntavalvojalta, että Etelä-Suomen päädyssä on aivan tukossa se järjestelmä, että siellä on tosi paljon niitä tuen tarvitsijoita. Olisi mielenkiintoista tietää, että miten siellä päässä on toimittu näissä tilanteissa.

Etsivän nuorisotyöntekijä B:n haastattelussa kävi ilmi, että on tietoa muitten kuntien tilanteista, mutta sitä kaivattaisiin vielä lisää. Kuntien kesken voisi hyödyntää osaamista ja jakaa sitä muille kunnille.

5 ETSIVÄN NUORISOTYÖNTEKIJÄN ROOLI OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTUMISEN MYÖTÄ

Etsivän nuorisotyöntekijän rooli on koettu tärkeäksi kaupungissa jo pitkän aikaa. Haastatteluissa kävi kuitenkin ilmi etsivien nuorisotyöntekijöiden erityinen tärkeys ja heidän arvostuksensa vallitsevassa tilanteessa. Kuten aiemminkin tutkimuksessa on kerrottu niin oppivelvollisuuden laajentumisella ei koettu olevan etsivien nuorisotyöntekijöiden rooliin suurta vaikutusta. Toisaalta haastatteluissa kävi ilmi, että oppivelvollisuuden laajentumisen myötä yhteistyön tulee vankistua enemmän. Etsivän nuorisotyöntekijän roolia tämän hetken tilanteessa kuvailtiin merkittäväksi ja erityisen tärkeäksi rinnalla kulkijaksi nuoren haasteissa.

Valman ohjaaja: No minun mielestä se on ihan äärettömän tärkeää, että kun mehän ei koululta esimerkiksi voida lähteä niitä nuoria niinku kotoa hakemaan. Mun mielestä me tarvittaisiin tänne oikeasti tuplaten enemmän etsiviä kuin mitä nyt on.

Lukion opinto-ohjaaja: No kyllä minä näen roolin merkittävänä, että tietysti jos se etsivä nuorisotyöntekijä saa luottamuksen siltä nuorelta, jonka elämässä on sillä hetkellä haasteita, liittyy ne sitten mihin tahansa, niin se rinnalla kulkija ja tukija on erityisen tärkeä.

Etsivä nuorisotyöntekijä A: Kyllä minä koen, että sillon kun tarvitaan etsivää niin se meidän rooli on hyvin samankaltainen kuin ennen oppivelvollisuuden laajentumista. Etsivää työtä on tehty jo täällä sen verran pitkään, että meidän osaamista osataan käyttää ja pyytää sitä apua.

Etsivän nuorisotyöntekijän rooli nähdään siis tärkeänä eikä ilmoitusvelvoittuuksilla tai lain muutoksilla ole ollut muutosta etsivien arvostukseen tai heille päin tehtäviin yhteydenottoihin. Haastatteluissa kävi ilmi, että etsivät eivät olleet nähneet muutosta omaan työhönsä tai rooliinsa oppivelvollisuuden laajentumisen myötä. Kaikki haastatellut kuvasivat ilmiön olevan positiivinen sekä myös onnistunut, koska oppivelvollisuuden laajentuminen ei ollut vaikuttanut etsivien työhön oppilaitoksissa negatiivisesti.

Haastatteluissa pyrin selvittämään myös ammattilaisten näkemystä siitä, missä osassa opintojen polkua etsivän nuorisotyöntekijän rooli nähdään merkityksellisempinä. Haastateltavista suurin osa koki etsivän roolin merkityksellisimpänä silloin kun nuori tarvitsi apua. Opintojen polulla esimerkiksi nivelvaihe eli peruskoulun ja toisen asteen opintojen aloituksen väli nähtiin erityisen tärkeäksi. Haastatteluissa kävi ilmi myös se, että nuori voi tarvita etsivältä tukea opintojen päätöksessä, mutta myös keskivaiheilla. Toisin sanoen etsivän nuorisotyöntekijän rooli nähdään merkityksellisenä opintojen jokaisessa vaiheessa.

Lukion opinto-ohjaaja: Mä luulen, että siellä on useampikin kohta, jossa se merkitys korostuu. Tietysti minä ajattelen sitä, että yläkoulu lukio nivelvaihe, että jos meillä olisi tieto heistä opiskelijoista yläkoulun puolelta, jotka empivät lukion suhteen. Heidän opiskelijoiden rinnalla kulkeminen ja opintojen seuraaminen olisi tietysti oppilaitoksen tehtävä, mutta voisiko etsiväkin kulkea siinä rinnalla?

Etsivä nuorisotyöntekijä B: Itse näen sen merkityksellisenä toisen asteen aloittamisen, koska moni saattaa suoraan peruskoulusta vaihtaa paikkakuntaa vieraalle paikkakunnalle ja on kuitenkin vielä alaikäinen, jolloin periaatteessa vastuu nuoresta on vielä vanhemmilla, jotka asuvat siellä toisella paikkakunnalla ja se nuori kuitenkin on vielä alaikäinen ja tarvitsee sitä aikuisen tukea. Joten se meidän työnkuvamme, että pystytään menemään nuoren kotiin ja hänen mukaansa hoitamaan niitä asioita eripaikkoihin, niin siinä koen meidän työn tärkeyden.

Lukion opinto-ohjaajan ja toisen etsivän nuorisotyöntekijän haastatteluissa kävi ilmi etsivän nuorisotyöntekijän merkityksellinen rooli opintojen alku- sekä nivelvaiheessa.

Etsivä nuorisotyöntekijä A: Mun mielestä se rooli korostuu silloin kun se nuori tarvitsee sen avun, oli se nuori minkä ikäinen tahansa.

Valman ohjaaja: Mun mielestä tärkeintä on se, että on niitä resursseja ja se etsivä ois saatavilla siinä tilanteessa, kun huomataan, että se nuori alkaa tippua eikä vasta siinä tilanteessa kun se nuori on ollut monta viikkoa tavoittamattomissa.

Haastatteluista kävi ilmi myös, että etsivän nuorisotyöntekijän rooli katsotaan tärkeäksi ennaltaehkäisevissä tilanteissa kuten silloin kun oppilaalla katsotaan olevan haasteita. Etsivän nuorisotyöntekijän roolin tärkeyttä ei voida siis liittää vain tiettyyn kohtaan opintopolussa, mutta aloituksen ja nivelvaiheen voidaan katsoa olevan erityisen tärkeitä kohtia tuen tarpeelle.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksia etsivän nuorisotyön ja toisen asteen oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Tutkimuskysymyksinä olivat: miten monialainen yhteistyö toteutuu oppivelvollisuuden laajentumisen murroksessa sekä millaisena etsivän nuorisotyöntekijän rooli nähdään toisen asteen oppilaitoksissa uuden oppivelvollisuuslain myötä? Haastatteluissa kävi ilmi oppivelvollisuuden laajentumisen olevan vielä suhteellisen tuore muutos kaupungissa, joten muutoksia yhteistyöhön oppivelvollisuuden laajentumisen näkökulmasta ei ollut juurikaan huomattavissa. Monialainen yhteistyö toteutuu siis etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten välisellä yhteistyöllä, jonka toimintamuodot ovat aiemmin hyväksi todettuja.

Haastatteluissa kävi ilmi vahva etsivän nuorisotyön arvostus sekä sen tarpeellisuus kohde kaupungissa niin ennen oppivelvollisuuden laajentumista kuin nytkin. Etsivän rooli nähtiin haastatelluiden mukaan tarpeellisena, tärkeänä sekä nuorelle luotettavana aikuisena. Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä yhteistyön etsivän kanssa katsottiin olevan erityisen tärkeää nuoren kannalta. Kuitenkin haastatteluissa tuli myös vahvasti ilmi, ettei osa haastatelluista nähnyt oppivelvollisuuden laajentumisen vaikuttaneen etsivän rooliin oppilaitoksissa eli sen katsottiin olevan samanlainen kuin aiemminkin.

Haastatteluissa oli huomattavissa jonkin asteen tietämättömyyttä oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyvissä seikoissa, toisaalta tämä oli ymmärrettävää,

koska kohdekaupungissa ei ollut tullut yhtäkään opintonsa keskeyttäneitä nuorta, joka olisi ollut uudistuksen piirissä. Pääsääntöisesti oppivelvollisuuden laajentumisen koettiin olevan hyvä asia, mutta sen nähtiin vielä hakevan muotoaan esimerkiksi yhteistyön merkeissä.

Tutkimus oli onnistunut, tuloksena siihen onko oppivelvollisuuden laajentuminen vaikuttanut etsivän nuorisotyön ja toisen asteen oppilaitosten väliseen yhteistyöhön oli: ettei se juurikaan ole vaikuttanut. Haastateltavien sanojen mukaan tämä on hyvä uutinen, koska yhteistyö on ollut jo aiemmin hyvää ja toimivaa. Se, ettei oppivelvollisuuden laajentuminen ole juurikaan vaikuttanut yhteistyöhön kertoo myös siitä, että kaupungissa uudistukseen liittyvät asiat on suunniteltu hyvin ja uudistuksesta vastaavat henkilöt ovat niin sanotusti kartalla asioista.

Kolmannen työn kannalta eli sen miten yhteistyö toimii eri ammateista tultaessa, tulos oli hyvä. Niin lukion kuin ammattioppilaitoksen henkilökunta oli perehtynyt monialaiseen yhteistyöhön ja heidän asenteensa monialaista yhteistyötä kohtaan oli hyvää ja motivoitunutta. Kolmas työ toimii silloin parhaiten, kun kaikki osapuolet ovat motivoituneita ja valmiita toteuttamaan monialaista yhteistyötä ammattialojen yli omien resurssiensa mukaan. Tässä tutkimuksessa tämä näkyi.

Tutkimuksen kohdekaupungissa ei ollut vielä tapahtunut yhtäkään oppivelvollisuuden laajentumisen piirissä ollutta keskeyttämistä opinnoista. Keskeyttämisten tullessa kohdalle, monialaisen yhteistyön tärkeys korostuu ja silloin uusia toimintamalleja syntyy. Uusilla toimintamalleilla tarkoitan yhteistyön tiivistymistä sekä kunnanvalvojan perehtyneisyyden tiedon jakamista kentälle. Aikaisempia tutkimuksia oppivelvollisuuden laajentumisen piirissä keskeyttäneistä ei vielä ole, mutta aiemminkin mainitun lainsäädännön tavoitteet ovat tärkeitä keskeyttäneitä ajatellen. Oppivelvollisuuslain 1§. mukaan tavoitteena on siis nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä kaventaa oppimiseroja. Tämän lisäksi lailla pyritään lisäämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä lasten ja nuorten hyvinvointia. Keskeyttämisten tullessa kohdalle on siis tärkeää muistaa lain tavoitteet.

Yhteistyön merkitys tulee jatkossa vankistumaan, kuten haastatteluissakin kävi ilmi. On eri asia, miten tutkimuksen kohdekaupungissa annetaan resursseja yhteistyön vankistamiselle sekä sen parantamiselle, varsinkin kun se koe-taan jo hyväksi. Tärkeää olisi, että oppivelvollisuuden laajentumisesta saa-duilla tiedoilla lähdettäisiin kehittämään uusia yhteistyömuotoja ja nuorisotyölle annettaisiin sen tarvittava arvo.

Etsivän roolista kysyttäessä vastaukset haastatteluiden kesken olivat hyvin samankaltaiset. Etsivän nuorisotyöntekijän arvostus kaupungissa niin ammat-tioppilaitoksen kuin lukionkin kannalta on hyvällä tasolla. Se miksi etsivää ar-vostetaan oppilaitoksissa suuresti, lienee se, että kaupungissa tunnetaan etsi-vän nuorisotyöntekijän työ ja etsivät itsessään. Mikäli monialainen yhteistyö ei olisi näin toimivaa, niin luultavasti etsivän nuorisotyöntekijän arvostuskin voisi olla huonompi. On siis tärkeää monialaisen yhteistyön kannalta, että kaikki osapuolet tuntevat toistensa työnkuvat ja mahdollisuuksien mukaan ovat val-miita niitä ammentamaan ja selventämään toinen toisilleen. Kohdekaupun-gissa selvästi mennään nuori edellä ja heidän eteensä pyritään tekemään par-haansa, tämäkin heijastuu monialaisen yhteistyön vaikuttavuuteen.

6.2 Pohdinta

Haastatteluissa kävi ilmi, että suurempana ongelmana yhteistyölle katsotaan olevan maailmanlaajuinen koronapandemia, eikä oppivelvollisuuden laajentu-minen. Haastateltavien vastaukset haastatteluissa usein menivät pandemian tuomiin vaikutuksiin eikä niinkään oppivelvollisuuden laajentumiseen. Tutki-mukseni kannalta lopputulos olisi voinut olla erilainen, mikäli koronapandemia ja uudistus eivät olisi tapahtuneet samaan aikaan, koska koronapandemian vaikutukset ovat niin sanotusti helpommin havaittavissa kuin uudistuksen vai-kutukset. Toisaalta on tärkeää myös pyrkiä erottamaan mikä vaikutus johtuu mistäkin ja raportoida eteenpäin vaikutuksia niin koronapandemiasta kuin op-pivelvollisuuden laajentumisesta.

Mielestäni oli tärkeää ottaa tutkimukseen mukaan ammattiopiston lisäksi myös lukio, koska usein etsivä nuorisotyöntekijä tekee vahvemmin yhteistyötä am-mattiopistojen kanssa. Tässäkin tutkimuksessa tämä oli nähtävissä, mutta

lukion opinto-ohjaajalta tuli hienoja kehittämisideoita ja pohdintaa siitä, miten etsivien nuorisotyöntekijöiden ammatillisuutta voisi hyödyntää myös lukiossa.

Tutkimus olisi voinut olla vaikuttavampi, mikäli oppivelvollisuuden laajentumisen aikaan opintonsa keskeyttäneitä nuoria olisi ollut. Mikäli keskeyttäneitä olisi ollut niin haasteltavilla olisi ollut ennakkotapauksia, joista kertoa haastatteluissa. Toisaalta on positiivista, ettei keskeyttäneitä ollut, koska se kertoo monialaisen yhteistyön toimivuudesta ja varhaisen tuen tärkeydestä. Kuten haastatteluissakin kävi ilmi niin, varhaisella tuella sekä etsivän nuorisotyöntekijän avulla pystytään vaikuttamaan oppilaan hyvinvointiin ja siihen, mitä opiskelija päättää koulun jatkamisen tai keskeyttämisen suhteen. Yhteistyötä tulisi laajentaa myös lukion puolelle. Oppivelvollisuuden laajentumisen yksi hyvistä puolista on se, että oppimateriaalit muuttuivat maksuttomiksi. Maksuttomuus takaa tasa-arvoisen asetelman opiskella toisella asteella, koska esimerkiksi lukion kirjat eivät maksa enää opiskelijalle.

Lain mukaan etsivä nuorisotyöntekijä ei kuulu enää ilmoitusvelvollisten listalle, mikäli opiskelija keskeyttää opinnot. Valman ohjaaja kertoi haastattelussa, että hänen oletuksensa mukaan tällaisessa tilanteessa, jossa nuori keskeyttäisi opiskelut niin myös etsivälle nuorisotyöntekijälle ilmoitettaisiin nuoresta. Olisi mielenkiintoista tutkimuksenkin kannalta tietää, että mikä linja muissa kaupungeissa on tällaisissa tilanteissa.

Opinnäytetyöni on tärkeä monelle eriammattikunnalle. Niin oppilaitoksille, kunnille kuin minkä tahansa muun oppivelvollisuuden laajentumisen kanssa työskenteleville. Oppilaitokset saavat tutkimuksesta tietoa monialaiseen yhteistyöhön oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyen. Etsivät nuorisotyöntekijät saavat malliesimerkin, siitä kuinka kohdekaupungissa on toimittu oppivelvollisuuden laajentumisessa. Voisin siis todeta tutkimuksen olleen arvokas opetus sekä nuorisotyön ammattikunnalle, koska ilmiö itsessään on vielä todella tuore. Tutkimukseni kohdekaupunki oli hyvä esimerkki toimivasta etsivästä nuorisotyöstä.

6.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksessani tuli ilmi monenlaisia jatkotutkimusehdotuksia. Haastatte-
luissa nousi esille esimerkiksi se, että kohde kaupungissa ei ollut vielä tullut
keskeyttämisiä. Jatkotutkimuksena olisi siis oleellista tutkia kaupunkia, jossa
on tullut oppivelvollisuuden laajentumiseen kuuluneiden keskeyttämisiä. Erityi-
sesti tutkimuksessa olisi oleellista pureutua siihen, miten tilannetta on lähdetty
ratkomaan ja mikä monialaisen yhteistyön rooli on tilanteessa ollut. Onko et-
sivä nuorisotyöntekijä ollut prosessissa mukana vai onko hänet jätetty ulko-
puolelle, koska lain mukaan ilmoitusvelvollisuutta ei enää ole. Oleellista olisi
myös keskittyä samaan aiheeseen, mutta nuoren näkökulmasta. Onko lain uu-
distus todella toimiva ja mitkä tekijät siitä kertovat?

Lain tavoitteena oli lapsen ja nuoren oppimiserojen kaventaminen sekä koulu-
tuksellinen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lisääminen. Tulevaisuudessa kun
oppivelvollisuuden laajentuminen on ollut toiminnassa useamman vuoden, on
mielenkiintoista huomata, onko tavoitteisiin päästy. Eli jatkotutkimusehdotuk-
sena on lain tavoitteiden vertaaminen saatuihin tuloksiin. Spesifimmin jatkotut-
kimusehdotuksena voisi olla oppimateriaalien maksuttomuuden vaikutus oppi-
laisiin. Varsinkin lukiossa oppilaiden kirjat ovat yltäneet koko opintojen aikana
noin. 2000 euroon (Taloustieto 2019). Oppimateriaalien maksuttomuus korre-
loi epäsuorasti niin oppilaiden hyvinvointiin, kuin jaksamiseen ja koulutuksen
valittavuuteen. Täten jatkotutkimusehdotuksena aiheelle on tutkimusarvoa.

Tutkimukseni tulos olisi voinut olla toisenlainen, mikäli samanlainen tutkimus
olisi tehty esimerkiksi vuoden kuluttua. Ilmiön ollessa näin tuore niin, olisi tär-
keää, että samasta aiheesta tehty tutkimus toteutettaisiin myöhemmin. Mikäli
samasta aiheesta toteutettaisiin samankaltainen tutkimus samoilla tutkimusky-
symyksillä, niin tulos olisi luultavasti erilainen, joka lisäisi molempien tutkimuk-
sien vaikuttavuutta sekä sitä, miten erilaiset toimintamallit vaikuttavat lopputu-
lokseen.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3. painos. Jyväskylä: PS kustannus.

Airaksinen, O. 2019. Lukiolainen, näin paljon joudut kaivamaan kuvettasi. *Taloustieto*. Julkaistu päivämäärä 7.8.2019. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.taloustaito.fi/Rahat/lukiolainen-nain-paljon-joudut-kaivamaan-kuvettasi/#b6888c06> [viitattu 1.4.2022].

Aluehallintovirasto s.a. Etsivä nuorisotyö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://avi.fi/tietoa-meista/tehtavamme/opetus-ja-kulttuuri/nuorisotoimi/etsivanuorisotyö> [viitattu 3.1.2022].

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus – VALMA. s.a. Opintopolku. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/ammattilliseen-koulutukseen-valmentava-koulutus-valma> [viitattu 1.2.2022].

Arajärvi, P. 2021. Koulutusoikeus: koulutukselliset oikeudet ja velvollisuudet. Helsinki: Alma Talent.

Sell, A. & Hoikkala, T. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 76. Helsinki: nuorisotutkimusseura.

Etsivän nuorisotyön käsikirja. 2018. Opetus- ja kulttuuriministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.intory.fi/materiaalipankki/etsivan-nuorisotyön-kasikirja/> [viitattu 25.1.2022].

Etsivä nuorisotyö. s.a. Into Ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.intory.fi/etsiva-nuorisotyö/> [viitattu 2.1.2022].

Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 173/2020.

Nuorisotyön tilanne ja haasteet. 2021. Asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2021-AK-404223.pdf> [viitattu 12.3.2022].

Ilonen, E. 2014. Nuorisotyöntekijät ammatillisissa oppilaitoksissa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014092214135> [viitattu 3.1.2022].

Johnson, P. & Kiilakoski, T. 2020. Oppivelvollisuuden laajentaminen 2021? Arviointia uudistuksen kestävydestä ja vaikuttavampia vaihtoehtoja. Elinkeinöelämän keskusliitto. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://ek.fi/wp-content/uploads/2020/11/Oppivelvollisuus uudistus_raportti_Final.pdf [viitattu 4.1.2022].

Kainulainen, J. 2022. Oppivelvollisuus laajeni ja tilastoissa uudistus näyttää hyvältä – lukujen takana oppilaitosten henkilökunta venyy osaamisensa ääri-rajalle. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://yle.fi/uutiset/3-12266985?utm_campaign=yalekuopio&utm_medium=social&utm_source=facebook&fbclid=IwAR3HB9uKsNB7Cn5QeeVsgyHiEOfMaKw-zM3gLESV9nRRpircExJSLIFPQaA [viitattu 20.1.2022].

Kaartinen-Koutaniemi, J. 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Nuorisotilastot. s.a. Kuntien nuorisotyö. Etsivä nuorisotyö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuorisotilastot.fi/199/visualisoinnit/etsiva-nuorisotyö/> [viitattu 3.1.2022].

Katavainen, M. 2021. Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen ammatillisessa oppilaitoksessa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Johtaminen ja palveluliiketoiminta. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021122090154> [viitattu 3.6.2022].

Koskela, S. 2013. ”Mie teen vaan oman työni” Toimintatutkimus moniammatillisen yhteistyön ja ohjausosaamisen kehittämisestä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustiede. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5330-0> [viitattu 3.6.2022].

Kunnallisen nuorisotyön muodot. 2022. Nuorisotyöstä Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuorisotyosta.fi/kunnallisen-nuorisotyön-tyomuodot/> [viitattu 3.6.2022].

Purhonen, K. 2017. Ammattien rajapinnoilla ja kolmannen työn äärellä. Uusiutuva ammattiosaaminen ja nuorten kohtaaminen. Kolmannen työn määritelmä, reunaehdot ja mahdollisuudet. Etelä-Savon kulttuurirahasto. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://kirsipurhonen.files.wordpress.com/2017/01/ammattien-rajapinnoilla_valmis.pdf [viitattu 27.3.2022].

Puuronen, A. 2014. Etsivän katse – Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammatin alan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 144.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.225650> [viitattu 9.2.2022].

Seuri, A, Uusitalo, R ym. 2018. Pitäisikö oppivelvollisuusikä nostaa 18 vuoteen? Talouspolitiikan arviointineuvosto. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Seuri_Uusitalo_Virtanen_2018.pdf [viitattu 3.6.2022].

Tuomi J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. painos. Helsinki: Tammi.

Uusitalo, R. 2020. Oppivelvollisuuden laajentamisen ja sen vaikutukset julkisen talouden näkökulmasta. Talouspolitiikan arviointineuvosto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://okm.fi/documents/1410845/20995555/Oppivelvollisuuden+laajentaminen+ja+sen+vaikutukset+julkisen+talouden+n%C3%A4k%C3%B6kulmasta+++Roope+Uusitalo+12.2.2020.pdf/9ed6f130-de50-4c7b-acb0-0c4d42f181c9/Oppivelvollisuuden+laajentaminen+ja+sen+vaikutukset+julkisen+talouden+n%C3%A4k%C3%B6kulmasta+++Roope+Uusitalo+12.2.2020.pdf> [viitattu 3.6.2022].

Valli, R. (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analysointi menetelmiin. 5.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtioneuvosto. 2020. Oppivelvollisuus laajenee elokuussa 2021 - edellytyksiä nuorten oppimiseen ja hyvinvointiin parannetaan, työllisyysastetta nostetaan. WWW-dokumentti. Päivitetty 15.10.2020. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/oppivelvollisuus-laajenee-elokuussa-2021-edellytyksia-nuorten-oppimiseen-ja-hyvinvointiin-parannetaan-tyollisyysastetta-nostetaan> [viitattu 3.1.2022].

Yhessä eteenpäin. s.a. Xamk. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/yhessa-eteenpain/> [viitattu 2.1.2022].

Haastattelukysymykset

Etsivä oppilaitostyössä

1. Kuinka kaupungissanne etsivät ovat toimineet oppilaitostyössä ennen oppivelvollisuuden laajentumista?
2. Millaisia muutoksia toimintaan on tehty oppivelvollisuuden laajentumisen myötä?
3. Millä tavalla monialaiseen työhön tehdyt muutokset vaikuttavat asiakkaiden haasteisiin?
4. Millaisia nämä muutokset ovat olleet käytännössä?

Uuden oppivelvollisuuslain tuomat muutokset

1. Koetko, että uusi oppivelvollisuuslaki on tuonut muutoksia etsivän ja oppilaitoksen yhteistyön välille?
2. Millaisia mahdolliset muutokset ovat olleet?
3. Millaisia vaikutuksia organisaatiossa on huomattu oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyen?

Monialaisen yhteistyön toteutuminen

1. Kuinka toimivaksi koet tällä hetkellä monialaisen yhteistyön toteutumisen?
2. Entä kuinka toimivaksi koet monialaisen yhteistyön toteutumisen suhteessa ennen uutta oppivelvollisuuslakia edeltäneeseen aikaan?
3. Millä tavoin olette saavuttaneet toimivan monialaisen yhteistyön (mikäli näin on)?
4. Millaisia kehittämiskohteita näet etsivän ja oppilaitostyön välillä?